

Svend Andersen (S):

Jeg synes, det er interessant, at landbrugsministeren støtter sig så meget til VS' ordførers karakteristik af beskæftigelsen i landbruget. Jeg opfattede ikke mindst det, der blev sagt fra VS' side, som en nedvurdering af at være beskæftiget i landbruget. Det mener vi ikke det er. Vi mener, det er noget positivt og fornuftigt, at unge mennesker beskæftiger sig også inden for det erhverv. Det er bl.a. det, forslaget lægger op til.

Men landbrugsministeren kommer hele tiden tilbage til beskæftigelse inden for bygge- og anlægsvirksomhed. Jeg vil godt gentage, at hvis landbrugsministeren her tegner regeringen og det er regeringens opfattelse, at der hurtigt skal komme gang i en øget beskæftigelse inden for bygge- og anlægsvirksomheden, så vi kan råde bod på de ulemper, som den nuværende regering har påført netop dette erhverv, er vi parate. Der skal bygges flere ungdomsboliger, der skal laves flere almennyttige boliger, og der skal bruges flere penge til byfornyelse, og vi vil godt være med til at forøge det beløb på 300 mill. kr. på dette område.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til landbrugs- og fiskeriudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 64:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af monopollovgivningen.

Af Gade (SF) m.fl.

(Fremsat 8/2 83).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Industriministeren (Hans Engell, fg.):

Jeg skal på industriministerens vegne, idet han i øjeblikket befinder sig i samråd her i huset, kommentere forslaget på følgende vis.

Monopolloven tager sigte på struktur- og konkurrenceforholdene på lang sigt i erhvervslivet. Erhvervslivet må nødvendigvis tilrettelægge sin virksomhed under hensyntagen til monopollovens bestemmelser. Det er derfor væsentligt for erhvervslivet, at der kun i mindst muligt omfang og med længst mulige tidsintervaller foretages ændringer i dette lovgrundlag og kun ændringer, hvortil der er en bred politisk tilslutning.

Selv om regeringen ikke mindst i den aktuelle økonomiske situation kunne finde det rimeligt at overveje lempelser af monopollovens regler, fandt regeringen det rigtigst i forbindelse med fremsættelsen af monopollovsforslag nr. L 112 om indregning af forskningsudgifter i priserne alene at fremsætte dette ene forslag, hvortil der har været bred politisk tilslutning.

Mens regeringen således finder det væsentligt med en ændring af monopolloven som den foreslåede af § 12, stk. 5, kan jeg ikke se rimeligheden af eller behovet for de af SF foreslåede ændringer. SFs forslag til folketingsbeslutning går på en række punkter tilmed videre end det udkast til lovforslag, som den tidligere, socialdemokratiske regering havde under forberedelse i foråret 1982.

Erhvervsorganisationerne udtalte sig dengang over en bred front på det voldsomste mod de foreslåede ændringer bortset fra netop det forslag om indregning af forskningsudgifter, hvorom regeringen har fremsat lovforslag, der for tiden er til behandling her i tinget.

Det ligger i sagens natur, at man med forøget styrke fra erhvervslivets side vil vende sig mod dette endog videregående beslutningsforslag fra SF. Fra erhvervs side har der tværtom været fremført argumenter for rimeligheden og nødvendigheden af lempelser i den gældende monopollov; bl.a. henvises til, at konkurrencesituationen i de seneste årtier er blevet væsentligt skærpet bl.a. som følge af de mere integrerede markedsdannelse, specielt EFTA og EF, og den hermed forbundne betydelige liberalisering af handel over grænserne.

[Industriministeren]

Dette har også medført en øget konkurrence såvel nationalt som internationalt. Den gældende monopollov er fra marts 1955. I den mellemliggende periode er den kun i mindre grad undergået ændringer. Loven blev da også til efter en omfattende forberedelse efterfulgt af en langvarig folketingsbehandling. Trods de mange år, denne lov har bag sig, og det forhold, at samfundet i denne periode har gennemgået en betydelig udvikling, er det regeringens opfattelse, at denne lov fortsat fungerer som et tjenligt og fuldt anvendeligt redskab over for de konkurrencebegrænsende foreteelser, der findes eller kan opstå på særlige områder.

På det såkaldte grå område giver den permanente pris- og avancelov endvidere mulighed for forskellige former for indgreb, såfremt konkurrencen måtte vise sig ikke at være tilstrækkelig effektiv. Man bør efter min vurdering være meget varsom med mere omfattende ændringer af denne lovgivning, og regeringen har da også holdt sig dette for øje ved alene at fremsætte det i lovforslag nr. L 112 indeholdte forslag. Man har herved bestræbt sig på at finde den rimelige balance i pris- og monopollovgivningen.

Endelig bemærkes, at der i øvrigt ikke i den forhåndenværende situation er behov for en skærpelse af monopolloven, idet konkurrencen på næsten alle områder må karakteriseres som meget virksom og effektiv.

Jeg skal derfor på regeringens vegne afvise forslaget.

Tove Lindbo Larsen (S):

Socialdemokratiet er enigt med forslagsstillerne om, at tiden er inde til en generel ændring af den eksisterende lov, der stammer helt tilbage fra 1955.

En tilsvarende opfattelse gav jeg også udtryk for for nylig, da vi førstebehandlede et forslag til ændring af monopolloven fremsat af regeringen.

Det er klart, at behovet bliver mere presserende med den form for indkomspolitik, regeringen og dens støttepartier har gennemført. Fortsætter man ad samme vej med stadig større byrder til de laveste indkomstgrupper, bliver behovet ikke mindre.

Beslutningsforslagets indhold ligner de tanker, vi selv har gjort os, og som Arbejder-

bevægelsens Erhvervsråd og LO også tidligere har givet udtryk for.

Hvad angår de enkelte punkter, er vi enige i, at der er behov for en uddybning af lovens anvendelsesområde, sådan som det fremgår af punkt 1. Punkt 2, der omhandler monopoltilsynets og monopolrådets struktur, synes jeg nok kan være en diskussion værd, men jeg mener, det vil være mest hensigtsmæssigt at foretage den diskussion i udvalget.

Derimod vil jeg gerne klart sige, at vi finder, at forbrugere og lønmodtagere har for lille en repræsentation i monopolrådet; der er en klar overvægt af erhvervsrepræsentanter suppleret med særlige sagkyndige hver på sit område.

Vi vil også gerne diskutere monopolankennævnets sammensætning. Hvorvidt det skal være sammensat af uvildige personer eller udvides med lønmodtagere og forbrugerepræsentanter, vil vi gerne være med til at overveje nøjere. Den juridiske sagkundskab, der eksisterer i øjeblikket, betvivler vi ikke, men spørgsmålet er, om der ikke skal andre aspekter med ind i vurderingen af en ankesag.

Forslaget om en mere rationel arbejdsgang ved anmeldelsen af rabatter og prisberegninger synes vi er hensigtsmæssigt, og opfattelsen af, at rabatter skal være driftsøkonomisk begrundede, deler vi helt.

I øvrigt finder vi, at den nuværende regn af tilbud og rabatter og andre prisideer nærmere tilslører priserne for forbrugerne end afdækker dem. Vi kunne godt tænke os en lille, rask sanering på dette område.

Principielt bryder vi os ikke om vejledende priser, men jeg vil ikke afvise, at de kan være anvendelige i nogle tilfælde, som det er angivet i beslutningsforslagets sidste punkt.

Som sagt kan vi gå ind for hovedparten af beslutningsforslaget, og vi vil deltage positivt i udvalgsarbejdet.

Collet (KF):

På det konservative folkepartis vegne skal jeg sige, at vi ikke kan tilslutte os SF's forslag til folketingsbeslutning om ændring af monopollovgivningen.

I beslutningsforslagets første afdeling skriver SF, at finansielle forbindelser virksomheder imellem opfattes som konkurrencebegrænsende. Hvis man skal tage denne defini-

[Collet]

tion med, vil alle finansielle aftaler fra den mindste høker til den største eksportvirksomhed skulle omfattes af dette beslutningsforslag, og det kan vist ikke rigtig være meningen.

Med hensyn til monopoltilsynets opbygning tror jeg, at den ændring, som SF ønsker, kan medføre et dagligt pindehuggeri her i folketinget, hvis man gennemfører det. Det er da i øvrigt også en efter vor mening uhensigtsmæssig centralisering af beslutningskompetencen på dette område.

Med hensyn til monopolankenævnets sammensætning ønsker SF, at Industrirådet og handelens repræsentant skal gå ud. Det mener vi ikke ville være nogen god idé. Det er af betydning at få saglig information ind i bedømmelsen i disse ankenævnsager fra alle sider, og derfor tror jeg, at det er en god idé at bibeholde den repræsentation.

Vi kan ikke se nogen grund til, at tilsynet med banker og sparekassers beføjelser, skal lægges over til industriministeriet. Det vil ødelægge Nationalbankens muligheder for at styre pengepolitikken her i landet.

Jeg skal ikke knytte videre kommentarer til beslutningsforslaget og blot for en god ordens skyld her til sidst sige, at vi ikke kan støtte det.

Lennart Larson (V):

Jeg skal med det samme sige, at venstre ikke kan medvirke til beslutningsforslagets gennemførelse, idet det efter vor opfattelse bevæger sig væk fra det forbrugersamfund, som vi har i dag, over mod et styret erhvervsliv med vidtgående beføjelser til regeringen. Derfor finder vi, at det er for vidtgående indgreb på væsentlige områder.

Det drejer sig specielt om 4 hovedområder. Det finansielle, som man vil have styr på, hele sammensætningen af monopolrådet, tilsynet med pengeinstitutter, hvor den egentlige baggrund er, som der står, at regeringen skal have indflydelse på Nationalbanken igennem økonomiministeriet. For det fjerde er der spørgsmålet om kalkulationsmateriale og fastsatte retningslinjer for prisfastsættelse. Vi finder, at man her går ind i en socialistisk styring, en samfundsstyring af hele vores erhvervsliv, som ikke falder sammen med den samfundsstruktur, vi har.

(541)

Det er også nævnt, at regeringen skal have mulighed for at få ledelses- og instruktionsbeføjelser over for erhvervslivet. Det vil efter vores opfattelse kvæle alt initiativ. Det offentlige har aldrig vist sig særlig god til at hjælpe dér, hvor erfaringen ude har været størst.

Det allervæsentligste er dog, at det vil være ødelæggende for vores betalingsbalance og vores beskæftigelse. Som det har været nævnt før, er Danmarks samhandel meget stor også pr. indbygger. Udviklingen har været meget positiv de senere måneder under denne regering, og derfor vil et sådant forslag kunne medføre, at dansk erhvervsliv måske bliver drænet for kapital. Det kan bringe vores eksport i fare, og det kan skabe en protektionisme i det frihandelsmarked eller den frie markedsøkonomi, vi er tilhængere af. Vi vil have et frit marked inden for EF, og vi inden for EF vil også have frihandel med den øvrige verden, USA og Japan. Det er faktisk den garanti, forbrugeren har. Netop den markedsmekanisme, vi har her, hvor forbrugerprisernes konkurrence er sådan, at varerne skal koste det samme i New York, Berlin eller Tokyo, eller hvor det måtte være, giver sikkerhed for, at forbrugeren nøjagtig får den vare og betaler den pris, som må være rigtig på de produkter. Den sikrer også et så alsidigt udbud som muligt. Hvis man går ind i denne styringsmekanisme, vil det føre til det, man kender i statshandelslandene, hvor man slet ikke får det udbud af varer.

Jeg skal meddele, at venstre ikke kan medvirke til dette beslutningsforslags gennemførelse.

Lawaetz (FP):

Man kan sige om dette forslag, at det er et typisk SF-forslag. Enkelt udtrykt går det ikke alene ud på en styrkelse af monopolloven, som man anfører i bemærkningerne, men også en stramning af den. Baggrunden for forslaget er selvfølgelig SFs manglende tillid til det private erhvervsliv.

SF tror ikke på, at konkurrencen i næsten alle dele af erhvervslivet i dag er så knivskarp, at enhver kontrol er helt overflødig. SF har ikke rigtig fået fat på, at tusinder af danske virksomheder kæmper hårdt for i det hele taget at holde sig i live.

[Lawaetz]

SF har måske ikke bemærket det uhyggelig store antal konkurser og betalingsstandsninger. Hvorfor er de sket? Ganske enkelt fordi disse virksomheder har tjent for lidt, fordi de har sat priserne ned eller sælger for lidt, fordi de ikke kan konkurrere på prisen. Alt i dette forslag betyder øget besvær og masser af nyt papirarbejde til de i forvejen hårdt plagede erhvervsvirksomheder. Resultatet? Nogle flere konkurser og flere ansatte i den offentlige sektor, i dette tilfælde en væsentlig forøgelse af monopoltilsynets personale.

Monopoltilsynet volder i dag en masse besvær for virksomhederne. Til eksempel har man undersøgt hele brancher. Som det mest hårrejsende vil jeg godt nævne, at man har undersøgt – med stor ulejlighed for virksomhederne – tømrervirksomhederne, der, som alle ved, absolut ikke har noget at lave i øjeblikket, men også de har skullet plages med en grundig undersøgelse.

Men den slags forslag er i virkeligheden ikke noget; man diskuterer kun politisk ideologi. SF tror på et samfund totalt styret af love og bestemmelser, helst alene styret af forbrugeren. Man tror, at alt på den måde vil blive billigere og bedre. Til forståelse af et sådant ønske skal man måske have i baghovedet, at over halvdelen af SFs vælgere kommer fra den offentlige sektor.

Fremskridtspartiets ideologiske opfattelse er heldigvis stik modsat: vi skal spare i den offentlige sektor og lette erhvervslivet for at få flere i arbejde. For at gavne denne for samfundet dobbelte opgave: mindre offentlig sektor og sundere erhvervsliv, ville vi gå meget længere og simpelt hen nedlægge monopoltilsynet.

Vi kan således ikke, hvad man vel heller ikke har forventet, støtte dette forslag, men vi vil behandle forslaget seriøst, som vi altid gerne vil gøre, måske fordi vi ikke synes, at vores alvorligt mente forslag altid bliver behandlet seriøst. Med seriøst mener jeg i dette tilfælde, at vi vil gøre det så lidt skadeligt som muligt, om det mod min forventning skulle lykkes at skabe flertal for dette her.

Lidt interessant var det vel, at socialdemokratiets ordfører, fru Tove Lindbo Larsen, støttede forslaget. Er det en lille del af den politiske pil, vi er ved at se i øjeblikket? Skal man til at gå nærmere til SF? Skal man længe ud til venstre i dansk politik? Det er

sådan set, hvad jeg har fået ud af det, og det synes jeg egentlig er ganske spændende at iagttage.

Hahn (CD):

De to beslutningsforslag fra SF kunne efter min formening være behandlet under ét, men lad os tage ét ad gangen. Uanset hvor stor sympati jeg har for fru Tove Lindbo Larsen, der støtter forslaget, må jeg sige, at centrum-demokraterne siger nej til en skærpe af monopolloven, som det er foreslået her. Vi mener tværtimod, at man måske kunne følge erhvervslivet i, at monopollovgivningen blev mindre indgribende. Jeg kan ikke tilslutte mig hr. Lawaetz' forslag om ophævelse af monopolloven, men vi mener ligesom ministeren, at den gældende monopollov er tilstrækkelig.

Vi går ind for den frie konkurrence, og vi afviser som sagt det foreliggende beslutningsforslag.

Janne Normann (RV):

Det radikale venstre tror heller ikke, det er nogen god idé at skærpe monopolloven som her foreslået af LO og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og nu altså her af SF. Der er selvfølgelig nogle ting, vi gerne vil se på, men i det store og hele anser vi ikke dette for den rigtige måde at ændre monopolloven på, hvis den skal ændres.

Der ønskes en præcisering af lovens formulering; så finansielle forbindelser mellem virksomheder også opfattes som konkurrencebegrænsende. Det er en af de ting, vi vil kigge på, men ikke tror er nødvendig, vel nok næsten lige så lidt, som vi tror på nødvendigheden af at ændre monopoltilsynets sammensætning med en anden fordeling mellem erhvervs- og forbrugerinteresser. Derimod kan det godt være, at vi skal kigge på, om ankenævnets medlemmers muligheder for at have tilknytning til disse interesser nu også er rigtigt udformet.

Monopoltilsynets opbygning foreslås ændret, så regeringen får ledelses- og instruktionsbeføjelser med hensyn til anvendelse af monopolloven. Det er vi absolut imod; det er helt uafhængigt, fordi uafhængighed er af meget stor betydning for institutionens arbejde.

[Janne Normann]

Rabatsystemet foreslås skærpet, og det tror vi der er en vis fornuft i; tanken om, at der skal gives dokumentation for enhver form for rabatydelse har vores sympati, men også det vil vi kigge nærmere på under udvalgsarbejdet.

Som sagt kan det da godt være, at monopolloven skal ændres, men vi vil nok hellere i den kommende tid se på administrationen af monopolloven. Vi har den fornemmelse, at der er for mange uvedkommende, tidkrævende og generende mindre brancheundersøgelser, som er overflødige. Det er nok vigtigere at samle kræfterne om de virkelige monopoler og de store sammenslutninger af forretninger, som for alvor virker konkurrencebegrænsende. Det er det, der er hovedopgaven med monopolloven.

Vi vil gerne senere se på, om der er behov for en ændring eventuelt kun af administrationen, men vi tror som sagt ikke på, at dette forslag løser nogen som helst problemer.

Anne Grete Holmsgård (VS):

VS mener, at der i høj grad er brug for en opstramning af monopolloven. Den danske monopollov er meget slap, og hvis man ser, hvad der findes af monopollovgivning rundt omkring i andre lande i den vestlige verden, er det helt tydeligt, at den danske er den slapeste monopollov, man overhovedet har, inklusive den lovgivning, man har i USA. Det siger i sig selv ikke så lidt. Vi mener, den burde være langt skarpere, end den er nu. Det er ikke, fordi vi har de store illusioner om, at man virkelig kan kontrollere særlig effektivt i en kapitalistisk økonomi, men man kan dog i hvert fald nå så langt, at man kan få en offentlighed omkring de økonomiske transaktioner, de finansielle forbindelser, hvem der besidder aktier for hvem, hvad det reelt er for nogle datterselskaber, der ligger under de forskellige koncerner, og en lang række andre oplysninger, som vi finder det ville være overordentlig vigtigt at få frem i offentlighedens lys. Det ville også give monopoltilsynet en bedre faktisk mulighed for at føre en vis kontrol.

Der er en række af de otte punkter, der er i SFs beslutningsforslag, som vi synes er virkelig gode. Det første punkt er vel nok det vigtigste, nemlig spørgsmålet om, at finansielle forbindelser virksomhederne imellem

opfattes som konkurrencebegrænsende. Vi finder det helt indlysende, at de må opfattes som konkurrencebegrænsende, og det er noget af et levn, at man overhovedet har en monopollovgivning – men nu er den altså fra 1955 – der ikke engang opererer med, at finansielle forbindelser er konkurrencebegrænsende, til trods for at netop finansielle forbindelser er noget af det allervigtigste i erhvervslivet, noget af det allervigtigste i at udkonkurrere andre og er noget af det mest uigennemskuelige, der overhovedet eksisterer; hele junglen af finansielle transaktioner, finansielle forbindelser er fuldstændig uoverskuelig. Det er da indlysende, at de er konkurrencebegrænsende, og derfor bør de selvfølgelig være omfattet af monopolloven.

Ud over det synes jeg, det er glimrende, at SF slår ned på sammensætningen af henholdsvis monopolrådet og monopolankenævnet. Der er jo ingen tvivl om, hvordan de instanser er sammensat i dag. De er sammensat på en sådan måde, at de er helt domineret af erhvervslivets interesser. Vi mener, det er vigtigt, de bliver sammensat anderledes, så den dominans, erhvervslivet i dag har i de to instanser, fjernes, så man får en mere demokratisk sammensætning af organerne.

Derimod er jeg meget kritisk over for den første del af pkt. 2, nemlig det, der handler om, at monopolrådet skal gives rådgivende status og man lægger beføjelsen ind under ministeren direkte, altså gør det til en almindelig styrelse. Umiddelbart kunne det selvfølgelig lyde meget tilforladeligt, og jeg formoder, at SF har en hensigt med det, der går i retning af, at man så får beslutningerne frem på den politiske arena, hvor man har en mulighed for at tage diskussionen op og eventuelt gribe ind. Jeg synes, meget vil være løst i det øjeblik, hvor man har en anden sammensætning af monopolrådet.

Jeg vil desuden i lyset af de ting, der faktisk er sket i den sidste tid i forbindelse med industriministerens forholden sig til disccountredegørelsen, være meget betænkelig ved at give ministeren yderligere beføjelser. Jeg tror, de beføjelser vil blive brugt til – og de kan i hvert tilfælde bruges til – at gå ind og give direktiver om, hvad monopoldirektoratet skal foretage sig, og hvad de ikke skal foretage sig. Og jeg er ikke i tvivl om, hvad retning det vil gå i: det vil gå i retning af en indskrænkning af det arbejde, monopoldirek-

[Anne Grete Holmsgård]

toratet allerede laver, og det er jeg i hvert tilfælde inderlig modstander af.

Jeg mener, der er nogle gode principper i, at monopoldirektoratet i dag har en ret selvstændig status og faktisk i stor udstrækning forsøger at tage nogle vigtige områder op. De er så igen begrænset af loven, og de er begrænset af ressourcer, men de forsøger faktisk at tage nogle vigtige ting op og redegøre for en lang række områder. Jeg ville være meget beklemt ved det, hvis det var ministeren, der skulle komme med instrukser her, for jeg er helt sikker på, at det ville betyde, at de bedste ting af det, som monopoldirektoratet laver i dag, aldrig nogen sinde ville blive lavet, fordi det ville blive standset på forhånd.

Så vil jeg sige med hensyn til pkt. 4 – og så må jeg tage resten i næste omgang – at hvis man endelig skulle tage spørgsmålet om banker og sparekasser op – og det mener jeg der er god grund til at gøre – så synes jeg faktisk, det var vigtigere, at man lagde dem ind under monopoltilsynet, for det, der foregår inden for banker og sparekasser, er jo også et spørgsmål om konkurrencebegrænsning, og bank- og sparekassetilsynet varetager overhovedet ikke den opgave; de ser det jo som deres fremmeste opgave at sørge for at konsolidere bankerne og stort set ikke andet.

Gade (SF):

Formålet med monopollovgivningen er, som det er skrevet i den gældende lov, at sikre de bedst mulige vilkår for den frie erhvervsudøvelse, og jeg synes, det var interessant at høre repræsentanter for regeringspartierne, først og fremmest hr. Lennart Larson, tale om, at disse forslag handlede om styring og statshandel; og hr. Lawaetz bakkede det op. Set med vore øjne betyder de forslag, som vi har peget på her, netop en ajourføring i lovens ånd, altså at sikre bedst mulige vilkår for den frie erhvervsudøvelse. Det er netop det grundsyn, der præger disse forslag til ændringer.

Der er også nogle misforståelser blandt nogle af ordførerne i retning af, at dette her måske skulle være SFs helt ideelle fordring og måske ideen om, hvordan vi ville styre samfundet, der stod i disse forslag. Vi har faktisk ret klart gjort rede for, hvordan vi

har fundet forslagene frem, altså at det er forslag, som er formuleret af Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og LO, som vi har rettet nogle ting i, vi ikke var helt enige i, og vi har strammet nogle ganske få andre ting op.

Det er det, vi har fremsat forslag om, og det er da med vilje, vi har fremsat det, fordi vi ville se, hvordan folketingets partier reagerede på de forslag, som kan være med til at gøre monopolloven bedre egnet til at leve op til det formål, den netop skulle have: at sikre fri konkurrence og fri markedsøkonomi. Derfor var det noget beskæmmende at høre disse såkaldte fortalere for frihandel tale om, at det bliver styring og statshandel, når vi vil til at kontrollere f.eks. finansielle forbindelser.

Ministerens besvarelse var der ikke så meget at hente i, og jeg er mig helt bevidst, at denne regering – for den har jo sagt det nogle gange – egentlig har lyst til at lempe monopollovgivningen. Det er mig desværre også en smule bevidst af andre grunde end dem, den siger her, nemlig også hvad den gør. Jeg synes nok, at ministerens adfærd i anledning af discountredegørelsen kunne vise, at regeringen nok ikke vil lave andre forslag om lempelser end det, vi har til behandling, men i sin administrative praksis i høj grad vil lægge et pres i retning af en lempeligere fortolkning af monopollovens bestemmelser. Det synes jeg man skal være bekymret for, og det håber jeg at også folketingets partier vil være bekymret for, i hvert fald de partier, som har givet et mere eller mindre positivt svar på vores forslag.

Jeg skal først takke fru Tove Lindbo Larsen for hendes svar på vores forslag. Jeg er helt enig i, at vi kan foretage en diskussion af spørgsmålet om monopoltilsynets opbygning, for det er jo en diskussion. Fru Anne Grete Holmsgård fra VS rejste det samme problem. Der er et problem i det. Lader vi det være selvstændigt, som det er, og kører det med den rådsopbygning, det har, kan en minister sige i folketinget: det er ikke mit bord, men jeg er sikker på, at vennerne, flertallet i rådet, gør mit arbejde. Hvis det derimod er ministeren, der er den ansvarlige, kan han komme her og stå til ansvar, og han kan stå til ansvar i udvalget. På den anden side får han også mere styring på det. Jeg vedgår det problem. Vi har valgt at sige, det var vigtigere, at diskussionen kunne komme politisk frem, men jeg vil være helt åben for

[Gade]

at diskutere ulemper og fordele ved ordningen. Jeg er enig i, at hele discountsagen måske trækker i en lidt anden retning end dette, men så kan der være tidligere oplevelser, som har gjort, at forslaget har fået den udformning, det har.

Hr. Collet fra de konservative mente, at de finansielle forbindelser kunne være fra den mindste høker til den største eksportør. Hvis det er det eneste problem, ordføreren for det konservative folkeparti har i forbindelse med disse ændringer, så lad os snakke om det, for det kan vi måske nok finde ud af. Det, vi har peget på i bemærkningerne, er bestemmelsen om 10 pct.s indflydelse. Vi har også peget på noget, jeg tror det er vigtigt at få sagt, nemlig personsammenfald o.lign., som man måske ikke traditionelt har kigget så meget på, men som er noget, man bør kigge på.

Jeg vil sige til hr. Lawaetz, som tilsyneladende mener, at vi ikke har øje for, at der er problemer i erhvervslivet, at det har vi da, men vi tror ikke på, at løsningen kun er at give monopoler friere tøjler. Vi tror ikke, at løsningen er, at de stærke skal æde de svage. Det er egentlig det, der er den dybereliggende argumentation bag fremskridtspartiets indlæg: der skal foretages lempelser i monopollovgivningen. Det betyder selvfølgelig, at monopoler i højere grad, i det hele taget dominerende virksomheder og enkeltvirksomheder, som lægger en ganske speciel strategi, i højere grad kan dominere markedet til skade for forbrugerne og i høj grad også til skade for mindre virksomheder.

Så vil jeg takke fru Janne Normann for svaret. Det vil jeg i hvert fald, når det er fru Janne Normann, der giver et så rimeligt svar. Det betyder også, at det politisk bliver mere interessant, forslaget, og at vi måske kunne få en realitetsbehandling af det i udvalget.

Jeg lagde mærke til, at fru Janne Normann gav et svar, der var positivt over for ting, som vi kunne kigge på. På den anden side kom hun med nogle signaler til den anden side om overflødige undersøgelser og den slags ting, som jeg blev lidt mere bekymret for.

Jeg er glad for, at fru Janne Normann hæftede sig ved spørgsmålet om rabatter, for det er jo noget, vi har fået aktualiseret, sidst i diskussionen om discountrapporten. Hele rabatsystemet benyttes i erhvervslivet i dag til at fastholde positioner, til at tilkæmpe sig

bestemte områder, hvor virksomheder får en særstilling. Det er en hel jungle, vi har på rabatområdet. Der er rabatter af fantastisk mange typer til virksomhederne, rabatter, som gives til store kæder, men i det hele taget er det en jungle, og det ville være vældigt vigtigt, at vi fik rabatsystemet kulegravet og gav monopoltilsynet ret til også at gå imod en rabatordning. Det tror jeg er fantastisk vigtigt, at vi giver det denne magt.

Jeg var meget åben over for det, fru Anne Grete Holmsgård sagde om tilsynet med banker og sparekasser, om det ikke skulle ind under monopolloven. Jeg vil slutte med at sige, at jeg håber, at vi under udvalgsarbejdet også kan gå dybere ned i en række ting, sådan at det, der er hovedsagen ved forslaget, nemlig at få fokuseret på, at den økonomiske situation for forbrugere er sådan, at der er et reelt behov for at føre monopolloven op fra dens niveau i 1955 til 1983. Jeg forstod, at industriministeren mente, at den slags love skulle ændres med lange mellemrum. Jeg kan i hvert fald på det punkt sige, at der er gået ret lang tid, siden vi sidst ændrede den. Jeg tager debatten som udtryk for, at der i folketinget alligevel er en pæn opbakning bag, at vi skal til at ændre den, at stramme den op, føre den å jour til den virkelighed, vi lever i.

Industriministeren (Stetter):

Jeg beklager, at et samråd i valutaudvalget skulle foregå på samme tid, som behandlingen af dette forslag begyndte. Jeg beder tinget undskylde mit fravær.

Hr. Gade mente, at der ikke var meget at hente i mit svar til dette forslag. Mine bemærkninger er udarbejdet ud fra den betragtning, at vi her ved førstebehandling skal tale om principielle holdninger i forhold til det foreliggende forslag. Det er jo ikke således, at jeg ønsker, der skal gå lang tid mellem revisioner af monopolloven. Det er ikke et spørgsmål om tid, det er et spørgsmål om at fremskaffe et bredt flertal bag ændringer, således at vi undgår, at der skal fremsættes forslag til ændringer af monopolloven, f.eks. hver gang regeringen skifter. Erhvervslivet er ikke tjent med evindelige ændringer.

Vi er enige med hr. Gade i, at vor holdning er, at vi gerne så en liberalisering, men vi har erkendt, at vi ikke kan få flertal for en sådan liberalisering, og har derfor nøjedes

[Industriministeren]

med at fremsætte forslag om de ændringer, som jeg har set at erhvervsudvalget allerede har afgivet betænkning om.

Jeg skal kun sige, at man ikke må glemme, at konkurrencen er meget effektiv, og at der derfor er meget, der taler for, at man liberaliserede i stedet for at skærpe, men vi anerkender altså, at vi ikke kan få flertal for dette synspunkt.

Fru Janne Normann nævnte ønskeligheden af en ændring af monopolloven i retning af, at redegørelser fra direktoratet blev gennemført under monopolrådets formelle og reelle ansvar, altså således at rekursbehandlingen blev flyttet fra ministeren over til monopolankenævnet. Såfremt dette ønske deles af et flertal her i tinget, er jeg naturligvis rede til omgående at fremsætte forslag om noget sådant.

Jeg forstod på hr. Gade, at hr. Gade gerne ville diskutere ulemper og fordele, og at man ville kunne gøre det på grundlag af et sådant forslag til ændring i monopolloven.

Janne Normann (RV):

Det var nu ikke det hele, jeg fik nævnt, som ministeren kommenterede, men ministeren var her ikke under den indledende debat, så det er fuldt forståeligt. Men jeg vil da gerne, således opfordret, bede ministeren om at ændre monopolloven snarest muligt. Jeg er klar over, at det ikke kan komme med i det forslag om ændring af monopolloven, vi har til behandling i øjeblikket, således at det er monopolankenævnet, der bliver rekursmyndigheden.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg var glad for at høre, at hr. Gade selv var noget bekymret over det, SF foreslår i punkt 2, nemlig at man skal gøre monopoltilsynet til et almindeligt direktorat, for jeg synes, det vil være noget nær en katastrofe, hvis man gør det, og jeg vil gerne uddybe det, jeg sagde tidligere. I øjeblikket er det sådan, at ministeren er ankeinstans for redegørelserne, og det er jeg udmærket tilfreds med. Det ønsker jeg på ingen måde ændret, for det betyder faktisk, at vi både har mulighed for at tage en politisk diskussion af den måde, ministeren forvalter sin ankemyndighed på, og også foretage os noget politisk, når vi mener, at ministeren forvalter den an-

kemulighed på en efter vores mening politisk uacceptable måde.

Ministeren har i dag ingen direkte indflydelse på selve direktoratets og tilsynets arbejde, og det mener vi heller ikke han skal have, af den simple årsag, at det vil betyde, at man allerede på forhånd kan gå ind og udstikke direktiver om, hvad der skal laves, og hvad der ikke skal laves i direktoratet. Det mener vi ville være særdeles uheldigt. Det er en fordel, at direktoratet har en ret selvstændig status i dag og faktisk selv kan tilrettelægge sit arbejde. Hvis ministeren bliver den egentlig besluttende myndighed her, får vi simpelt hen en kurs, der kører deruda' med skiftende regeringer, som ønsker at forhindre, at man laver det redegørelsesarbejde, man ifølge loven har mulighed for og bør lave, og som man er blevet opfordret til at lave via lovgivningen, bl.a. gennem den pristøplov, der blev gennemført i 1979. Vi ønsker ikke den mulighed gjort mindre, end den er i øjeblikket; tværtimod.

Jeg mener, at problemet for hr. Gade for det første er en ændret sammensætning af monopolrådet, og det er også dér, jeg mener løsningen ligger, for vi har også en kritik af den sammensætning, der er i øjeblikket. For det andet en ændring af selve lovgivningen, og endelig at monopoldirektoratet beholder den relativt selvstændige status, det har. Det mener jeg ville være en god model, hvortil den anden model ville være ret elendig og virkelig føre til, at monopoldirektoratet blev det rene halehæng til de skiftende regeringers erhvervs politik og økonomiske politik herinde. Så var vi i hvert tilfælde helt sikre på, at vi fik et fuldstændig tandløst monopoldirektorat. Jeg synes, ministerens indgreb over for discountredegørelsen er et glimrende eksempel på, hvad vi kunne forvente os i hvert tilfælde under denne minister, og jeg tror ikke, det ville blive spor bedre, hvis vi fik en anden minister fra de borgerlige partier, der sidder ved magten i øjeblikket.

Hvad angår rabatordninger, finder jeg det også vigtigt at foretage ændringer, men hvis hensigten er at begrænse rabatordningerne, var det faktisk meget bedre at sige: Ja men vi accepterer simpelt hen ikke bestemte typer rabatter, fremfor at lave en model, hvorefter man skal udregne det driftsøkonomisk. Der bliver stoppet alt muligt ind i en driftsøkonomi: reklamer, og hvad ved jeg. Det ville være

[Anne Grete Holmsgård]

meget enklere, lettere at administrere og mere præcist, hvis man sagde: der er bestemte typer rabatter, som vi ikke accepterer; de er simpelt hen forbudt.

Gade (SF):

Jeg skal sige til industriministeren, at vi er ikke indstillet på, at der skal ske ændring af industriministerens ret til at være rekursinstans, når det gælder redegørelser. Jeg synes sådan set, det er udmærket, at vi kan slås om det, og offentligheden har givetvis ikke skade af det.

Så vil jeg sige om de indvendinger, der kommer fra fru Anne Grete Holmsgård, at jeg godt forstår hendes argumentation. På den anden side er den virkelighed, vi handler i nu, at vi har et monopolråd, der er sammensat med en sådan overvægt til erhvervsinteresser, at man i hvert fald kan sige, det presser i retning af, at det ikke lige farer over de allerømmeste tær inden for erhvervslivet. Derimod kunne man netop sige, at hvis man i stedet for gjorde ministeren ansvarlig, var det en politisk afgørelse, all right, med de ulemper, der er forbundet dermed, men så kunne den også diskuteres i fuld åbenhed – og åbenheden er jo en vigtig del af det – hvor det andet foregår lukket. Men som jeg sagde før i min opsummering, er det noget, jeg gerne vil være med til at diskutere, og jeg mener, der kan argumenteres for og imod på området.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Det er til hr. Gade. Som den administrative praksis er i dag, er det direktoratet selv, der planlægger, hvilke redegørelsesaktiviteter de vil lave i løbet af det kommende år; det har rådet faktisk ingen indflydelse på. Det er rigtigt, at man vender sagerne i forretningsudvalget i rådet, men det er ikke rådet, der beslutter med hensyn til redegørelserne, det er sådan set direktoratet selv. Det er rigtigt, at det med hensyn til resten af virksomheden er rådet, der beslutter, men jeg frygter, at man i et forsøg på at komme uden om det problem, der består i rådets sammensætning, som er helt skæv og i alt for stor grad vægtes til erhvervsforetagernes side i øjeblikket, kommer til at lave en model, hvor afgørelserne lægges over til ministeren, og hvor det så

er ministeren, der har kompetence til at sige: den slags arbejde ønsker vi ganske enkelt ikke lavet, eller: vi vil have noget andet arbejde lavet, sådan at der ikke er ressourcer tilbage til at lave en række af de udmærkede redegørelser, som monopoldirektoratet har lavet. Derfor finder jeg det altså bedst, at man beholder den ordening, man har i øjeblikket, og så ændrer rådets sammensætning og strammer loven, sådan at monopoldirektoratet får bedre muligheder for at lave nogle redegørelser, også ud over dem, man rent faktisk laver i dag.

Industriministeren (Stetter):

Monopoldirektoratet har jo i dag adgang til at foretage undersøgelser og har også adgang til at offentliggøre disse undersøgelser, blot resultaterne er i overensstemmelse med monopolloven og -regulativet.

Den til enhver tid siddende industriminister er ankeinstansen i disse sager, og det er simpelt hen således, at det ikke er som politiker, men som ankeinstans, at jeg skal træffe en afgørelse i disse sager. Jeg er betænkelig ved, at man ligesom vil prøve på at påvirke den administrative afgørelse, som træffes, og jeg kan forstå, at der er nogle her i tinget, som stadig væk ønsker, at man skal bevare disse forhold, at man kan kritisere den administrative afgørelse.

Jeg er bange for, at man derved måske åbner en strid om forfatningen, fordi det vil blive næsten umuligt at administrere, hvis jeg hele tiden skal forsøge at være i overensstemmelse med et folketingsflertal. Det har jeg ingen mulighed for, og så vil der ikke blive truffet ret mange afgørelser.

Derfor er jeg meget stærkt interesseret i den løsning, som fru Janne Normann nu har bedt mig om at fremkomme med forslag om, nemlig at ankeinstansen flyttes, således at monopolrådet for fremtiden får det reelle og formelle ansvar for alle disse redegørelser. Så kan man benytte monopolankenævnet som ankeinstans, og så bliver ministeren fritaget. Jeg mener, det er den eneste rigtige løsning.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg vil kort sige til fru Anne Grete Holmsgård, at jeg alligevel ikke helt kan forstå hendes argumentation, for i dag er det jo sådan,

[Gade]

at 7 ud af de 15 monopolrådsmedlemmer er udpeget af nogle erhvervsorganisationer, og jeg er i hvert fald ikke tryggere ved dem end ved, at det er ministeren, der er ansvarlig. Men jeg synes, vi skulle slutte diskussionen på det punkt, for vi er jo enige om, at sammensætningen af rådet bør ændres.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg vil gerne sige til industriministeren, at jeg er udmærket klar over, at industriministeren er rekursinstans med henblik på redegørelser. Det har jeg heller aldrig sat spørgsmålstegn ved, men har faktisk bekræftet ministeren i det adskillige gange. Der er mig bekendt ikke nogen, der har foreslået, at ministeren skulle indhente mandat til at varetage den opgave for hver eneste lille ankesag, ministeren måtte få.

Det, denne sag drejer sig om, er, at ministeren som ankeinstans i en konkret sag, nemlig discountredøgørelsen, efter vores mening har administreret på en måde, som der aldrig nogen sinde er blevet administreret på før. Ministeren påstår, at det er i overensstemmelse med regulativet. Jeg påstår, at det er skråt på tværs af regulativet, der er blevet administreret, og jeg mener, at man i den slags sager naturligvis må gå ind politisk og sige, at det efter vores mening er en uacceptabel måde at forvalte loven på. Det har ikke noget at gøre med, at ministeren skal indhente mandat til hver enkelt sag, der måtte komme op. Nu er det vist i øvrigt den første sag, der overhovedet er kommet op på området, så det er jo ikke, fordi det vil give den helt store, uoverskuelige arbejdsbyrde. Men i denne sag drejer det sig om en politisk afgørelse, og det er det, sagen handler om. Vi ønsker ikke at læsse alt muligt arbejde over på ministeren, men vil have en politisk stillingtagen til, om det virkelig er en acceptabel fortolkning af regulativet; det mener vi i hvert tilfælde ikke det er.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 65:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en trustkommission.

Af Gade (SF) m.fl.

(Fremsat 8/2 83).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Industriministeren (Stetter):

Til det af SF fremsatte forslag om nedsættelse af en trustkommission vil jeg gerne bemærke, at de beføjelser, som skulle tillægges en ny trustkommission, allerede er givet til monopoltilsynet.

Monopolloven har til formål gennem offentligt tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger at forhindre urimelige priser og forretningsbetingelser samt at sikre de bedst mulige vilkår for den fri erhvervsudøvelse. Der er i loven givet monopoltilsynet beføjelser både til at indkræve alle de oplysninger, der er nødvendige for tilsynets virke, til at foretage registreringer, til at foretage undersøgelser og til at gribe regulerende ind over for truster og priskarteller i det omfang, disses virksomhed findes at have en uheldig virkning.

Monopoltilsynet gennemfører i betydelig udstrækning undersøgelser af truster og priskarteller, undersøgelser, der i stort omfang vedrører de samme forhold, som en særlig kommission skulle have til opgave at undersøge.

Det er blevet hævdet, at monopoltilsynet i visse perioder har haft vanskeligt ved helt at leve op til disse intentioner. Gennem de senere år har monopoltilsynet også haft til opgave at administrere en lang række midlertidige pris- og avancementstoppe, en opgave, som har trukket hårdt på tilsynets ressourcer.